

Nem(csak) a kamera a fontos *(10 tipp a szebb képekért)*

Fényképezőgép vásárlása esetén hajlamosak vagyunk abba a tévedésbe esni, hogy minél drágább a „vágyunk tárgya”, annál szebb képeket tudunk vele készíteni. Ez azonban nem teljesen felel meg a valóságnak, olcsóbb géppel is lehet jó képeket készíteni, és drága masinával is „alkothatunk” pocsék minőséget. Azt nyilván nem vitatja senki, hogy a gépünk tudása bizonyos keretek közé szorítja lehetőségeinket, de ezen a területen is bőséges tartalékaink vannak (vagyis az esetek többségében a fotós tudásának még vannak apróbb hiányosságai). Írásunkban néhány olyan tippet szeretnénk közreadni, amelyek talán hozzájárulhatnak képeink minőségének javításához, általánosabb értelemben pedig gépünk jobb kihasználásához.

1. Felbontás? Ami befér!

A digitális gépeknél a hirdetésekben az adott gép lehetséges maximális felbontását tüntetik fel, néha még olyan túlzásokba is esve, hogy a valódi képérzékelők számából következő felbontás helyett a matematikai számításokkal megtámogatott ún. interpolált felbontást közlik. Mit kezdjünk az interpolált felbontásokkal? Az ilyen méretnövelés matematikai számításokon alapuló képmanipuláció az esetek döntő többségében (tekintsünk el egy pillanatra mondjuk a Fuji SuperCCD alkalmazásától) elsősorban az alkalmazott szoftveres megoldás függvénye. Mivel a kép nagyítását ilyen módszerrel a számítógépes utómunkálatok során is elvégezhetjük (lásd az S-Spline Pro-t bemutató másik cikkünket), ezért ne dőljünk be az interpolált felbontást valódiéként feltüntető információknak. A gyakorlatban bevált módszernek tekinthető az, hogy használjuk a gépünk lehetséges maximális felbontását minden olyan kép elkészítésénél, ahol előre láthatóan nagyítani szeretnénk majd az elkészült képet. Ha nem kell takarékoskodnunk a memóriával (van tartalék kártyánk, vagy lementhetjük a képeket fennakadás nélkül), szintén célszerű a maximális felbontást használni. Ha viszont takarékoskodásra szorulunk, már érdemes elgondolkodnunk azon, vajon mi éri meg jobban: kisebb felbontás jobb minőségben, vagy nagyobb felbontás gyengébben? A gépeken az egyes felbontásokhoz rendelt (és a felhasználó által választható) Normal/Fine vagy Good/Best beállítások a JPEG tömörítés hatásfokát szabályozzák. Teljesen általános tanácsot aligha adhatunk, ehelyett célszerű a gyakorlatban kitalasztalnunk (vagy utána érdeklődnünk például az Interneten), hogy saját gépünk esetében az egyes fokozatok tömörítési módja mennyire felel meg céljainknak. Ha csak 10*15-ös papírképet szeretnénk majd, válasszuk inkább a 2 megapixeles legjobb minőséget produkáló üzemmódot, de ha A4-es képet akarunk, jobb választás a 3 megapixel, rosszabb tömörítési aránnyal. (Feltételezve persze, hogy gépünk legalább ilyen felbontású.) Weblapunkra vagy háttérképként már az 1 megapixeles képek is elfogadhatóak lehetnek. Ha csak elektronikus levélben szeretnénk továbbküldeni a képet, arra az esetek többségében a legkisebb, 640*480-as felbontási selég.

2. Mennyi memóriát?

Digitális gép vásárlása esetén biztosak lehetünk abban, hogy a tartozékként a géphez adott memóriakártya csupán a gép kipróbálásához elegendő, arra már aligha, hogy egy délutánt végig fényképezzünk vele törlés nélkül. A különböző gépekkel készíthető képek száma csak közelítőleg adható meg, hiszen a képek mérete a választott felbontástól, minőségtől (tömörítés fokától), a képfórmátumtól (JPG, TIFF, netán RAW) és még a témától is függhet. Ha szeretnénk elkerülni a digitális fotósok egyik rémálmát („éppen akkor telik meg a

memóriakártya, mikor életünk legszebb fotóját készítenénk”), célszerű nagyobb méretű kártyát beszerezni. 2 megapixeles gép esetében minimum 64 Megabájtos, 3 megapixelnél 128 megás, 4 megapixel vagy afölött pedig 256 Mbájtos kártyával érdemes dolgoznunk.

Nyarálasok és városi kirándulások esetében megoldást jelenthet az is, hogy a fotóelőhívással foglalkozó boltok egy része vállalja a digitális adathordozóról (esetünkben a memóriakártyáról) a képek CD-re írását, ezzel enyhítve gondjainkat.

3. Digitális vagy optikai nagyítást?

A legolcsóbb digitális modelleknél valódi optikai nagyítás helyett esetén csupán digitális zoom-mal találkozhatunk. Ne hagyjuk magunkat megtéveszteni! A digitális zoom nem összevethető az optikaival! Optikai nagyítás esetén a rendszerint több csoportból álló lencserendszer mozgatásával érik el a fókusz távolság változtatását (és ezzel a nagyítást). Ezzel szemben digitális nagyítás használatakor szó sincs valódi nagyításról, csupán az történik, hogy a gép CCD-érzékelőinek egy része vesz csak részt a képalkotásban, valójában a látószög csökkentésével nagyítja ki a kép egy részletét. Ezzel tulajdonképpen egy nagyobb gyújtótávolságú objektív hatását igyekszik kelteni, de valójában még a kinagyított rész felbontása is romlik. Ezek alapján csak digitális zoom-mal rendelkező gép beszerzését nem tudjuk jó szívvel ajánlani.

4. Stabilabb lábakon – állvánnyal!

Túl könnyű a gépünk, hosszú expozíciós időt szeretnénk, netán nagy zoom-ot használunk, vagy csak remegős a kezünk – mind-mind elegendő indok arra, hogy bemozdult, életlen képet kapjunk, amivel aztán már nem nagyon lehet mit kezdeni. Az ilyen problémák megoldására találtak fel réges-rég a fényképezőgép állványokat, amelyek biztosítják a gép mozdulatlanóságát a képek elkészítése során.

5. Időzített képek

Szintén az élesebb képek elkészítésében lehet segítségünkre a gépek többségén megtalálható önkidő (Self-Timer), amivel elküszöbölhetjük az exponáló gomb lenyomásakor bekövetkező bemozdulást. Elsősorban természetesen állványra helyezett géppel érdemes kísérletezni, de kézből is használható. A beállítható időtartamok általában 2, 3 és 10 mp, ez utóbbit javasoljuk állványhoz, mivel ilyenkor még mi magunk is képre kerülhetünk... Az időzített üzemmód általában csak az adott felvételre érvényes, tehát minden képnél egyenként be kell állítani.

6. „Gyors gyerekek” ellen

Gyakran felvetődő probléma a családi fotókat készítőknél, hogy a gyerekek fotózása nehézségekbe ütközik, az „érintettek” gyors helyzetváltoztatása kapcsán. A probléma oka technikai szempontból kettős: a gépünk automatikája túl lassú záridőt állít be, illetve az exponálási késleltetés (shutter lag) is elég nagy az olcsó digitális gépeknél.

Milyen megoldásokhoz folyamodhatunk ebben az esetben? Az első problémát csak úgy tudjuk áthidalni eredményesen, ha gépünk engedélyezi a záridő manuális beállítását, tehát vásárlásnál érdemes szem előtt tartani ezt a szempontot is. Azt se felejtjük el, hogy minél rövidebb záridőt állítunk be, annál inkább csökken a megvilágítás, tehát egy amúgy is alulvilágított szobában kevés esély van gyorsan mozgó apróságokról tökéletesen exponált képeket készíteni. Vaku használata valamit persze enyhíthet a problémán.

A késleltetéssel szemben egy dolgot tudunk tenni, mégpedig azt, hogy az exponálógombot folyamatosan lenyomva tarjuk, és ezzel a fókuszálást mintegy előzetesen elvégezzük, és várjuk, hogy a „cél tárgy” a megfelelő helyre mozduljon. Némi gyakorlással ráérezhetünk, hogy gépünk mennyit késleltet, és kicsit előbb kattintva sikerülhet a pillanat megörökítése. (Kép)

Egy ilyen vicces pillanat megörökítéséhez a rövid záridőn kívül egy adag szerencse is jól jöhet

Valamivel korrektebb módszer az, ha a gép által kínált sorozatfelvétel-készítése (**Continuous Shot**) opció használatát megtanuljuk. Egy komolyabb gép már képes lehet akár 5 kép/másodperc sebességgel exponálni is, és ezek között már lehet olyan kép, ami elnyeri tetszésünket. Ilyenkor persze azt se felejtjük el, hogy a memóriakártyán legyen elegendő üres hely.

Érdekes hatást érhetünk el az ún. „utánhúzással”, ami azt jelenti, hogy a fényképezőgépet az exponálás alatt a mozgó tárggyal szinkronban mozgatjuk, amivel elérhetjük, hogy a háttér elmosódottá váljék, miközben a téma éles marad.

7. Fókuszban a makróvilág

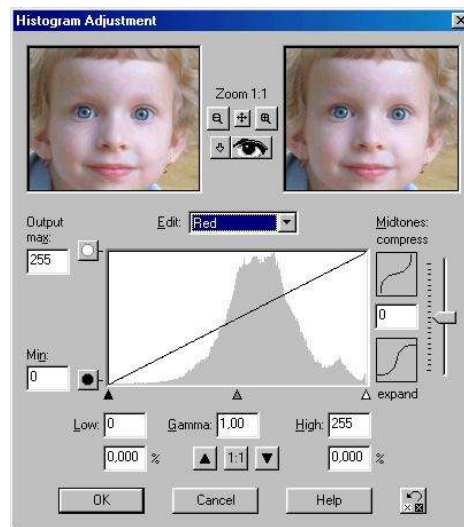
Érdekes lehetőséget kapunk a kezünkbe a digitális gépek makró-fényképezési tulajdonságával. A makró funkció bekapcsolásával akár 5-10 centiméter távolságból fotózhatunk kis tárgyakat vagy akár élőlényeket is, amivel szinte egy új világ tárulhat fel előttünk, hiszen egyébként ritkán szoktunk ilyen távolság szemügyre venni dolgokat. Két dologra mindenképpen ügyelnünk kell: nagyon fontos a jó megvilágítás, a másik pedig az, hogy a makróképeknél a mélységélesség különösen lecsökkenhet, ahogy ezt képeink is mutatják. Ez egyes esetekben hasznos is lehet, máskor viszont a fényképezni kívánt tárgy vagy élőlény egésze sem lesz már éles. Igyekezzünk tehát a fényképezendő objektum azon részére fókuszálni, amelyet mindenképpen élesnek szeretnénk látni.

(Gocsál Ákos felvétele)

7. Használjuk a hisztogrammot – ha van.

Képeink helyes expozíciójának megállapításához nagy segítséget nyújthat, ha fényképezőgépünk rendelkezik **Hisztogramm** funkcióval. Ennek segítségével rögtön a fényképezés után ellenőrizhetjük, hogy az elkészült kép színei mennyire egyenletesen oszlanak meg a lehetséges színtartományban. Számítógépen történő további feldolgozásnál

további információkat is nyerhetünk a hisztogramm révén, például a kontraszt és a színtelítettség értékeit. A hisztogramm függvényértékeinek bal oldali túlsúlya az alulexponálást (túl sötét kép), a jobboldali pedig a túlexponálást (túl világos kép) jelzi. Mivel az LCD-n megjelenő kép sok esetben csalóka lehet a monitoron megjelenőhöz képest (kis méretű az LCD, változó fényerővel rendelkeznek a különböző kis kijelzők), ezért inkább a hisztogramra hagyatkozunk a kép helyes expozíciójának ellenőrzésekor. Ha ez alapján úgy látjuk, hogy az expozíció hibás, változtatva az expozíciókorrekciós értékeken sokszor még javíthatunk a kép minőségén, ha újra fényképezzük a témát.

Azt biztosan tapasztalni fogjuk, hogy a fenti szempontok alapján a kiegyensúlyozott kompozíció eléréséhez sok gyakorlatra van szükség.

9. „Manuális bűvészkedés” blendével és záridővel

Ha fotós igényeink egy picivel is meghaladják a „célozz és lőj” (**Point and shot**) szintet, akkor célszerű úgy válogatnunk a gépbszerzéskor, hogy lehetőségünk legyen manuális beállításokra is új szerzeményünkön. Nem fogjuk megbánni, ha egy kicsivel magasabb kategóriát „lövünk be”, és valamivel többet áldozunk első gépünkre. Ilyen gépet már a 100 ezer Ft alatti, 2 megapixeles kategóriában is találunk, feljebb pedig egyre többet. Ha szeretnénk „kicsit is hozzáértőbben” fotózni, akkora manuális beállítások elengedhetetlenek a tanulásához.

Ha tehát gépünk alkalmas a manuális beállítások közül a blende és a záridő állítására, elengedhetetlen, hogy megismerkedjünk az ún. „reciprocitási szabállyal”. Ne ijedjünk meg, a dolog nem olyan bonyolult, mint ahogy a nevéből gondolnánk. Arról van szó, hogy a blende nagyságának és a záridő hosszának kapcsolata lényegében fordított arányosság, ha ugyanakkor a megvilágítást feltételezünk. Vagyis mondjuk egy $f/2$ -es blendenyíláshoz $1/500$ másodperces idő választva ugyanazt az expozíciót kapjuk, mint egy $f/5.6$ -os blendéhez a lényegesen hosszabb $1/60$ másodpercest, vagy a már egészen szűk $f/11$ -es blendéhez az $1/15$ másodperces időt. Az azonos fény mennyiség azonban nem azt jelenti, hogy ezek a beállítások akkor tetszőlegesen felcserélhetők! Az $1/500$ -as idővel nyugodtan fényképezhetünk egy gyors mozgást ábrázoló sportképet, míg a harmadik $1/15$ másodperces beállítás már állókép esetén is jobbra csak állványról használható (hiszen a hosszú záridő miatt nagy valószínűséggel bemozdulna a képünk).

A kép mélységélességének változtatásához a blende szűkítésére vagy tágítására van szükség, ezt sem tudjuk megtenni egy teljesen automata gépen. Kis mélységélességhez nagy blende ($f/2$ körüli érték), nagy mélységélességhez pedig szűk blende szükséges ($f/11$ vagy még kisebb). Természetesen ezen értékeket más körülmények is befolyásolják, tehát nem abszolút számokról van szó, inkább közelítésről.

10. Több fényt!

Már Goethe is ezt mondta a halálos ágyán a legenda szerint („Mehr licht!”), bár ő lehet, hogy nem ugyanerre gondolt... Szóval a mindennapi fotózás során könnyen kerülhetünk majd olyan helyzetekbe, ahol a megvilágítás messze nem ideális. Milyen trükköket lehet kipróbálni a siker érdekében? Két módszert javasolnánk: az ISO érzékenység növelése és a hosszabb záridő választása (ha gépünk biztosítja ezeket a funkciókat). Éjszakai felvételek készítésénél, vagy kevésbé jól megvilágított helyeken célszerű a szokásos ISO 80 vagy ISO 100-as érzékenységet ISO 400 körüli értékre állítani. Ez persze azzal fog járni, hogy képünk (gépünk tudásszintjétől függően) meglehetősen zajos lesz, de megfelelő szoftverrel valamennyire tudjuk ezt majd korrigálni. Ha statikus képekről van szó, akkor szóba jöhet a hosszabb, akár több másodperces záridő beállítása is, de ilyen esetben mindeképpen állványról, vagy más stabil alátétről kell gondoskodnunk a gép számára, hiszen kézből lehetetlen több másodperces időtartamú expozíciót stabilan megtartani. Ha ebben már némi gyakorlatot szereztünk, jöhet az újabb kihívás: sötétben gyors mozgások fényképezése... (Képek) Sokat segíthet egy nagyobb teljesítményű külső vaku is persze, de ezt csak a komolyabb teljesítményű digitális gépek támogatják.

Tovább, tovább...

Reméljük, tippjeink kipróbálásával hasznos kiinduló pontokat kapnak a további kísérletezgetéshez. Ne feledjék, hogy a még az egyszerűbb digitális gépek többségében is számos beállítási lehetőség hozzáférhető, amelyekkel befolyásolhatjuk a kép elkészítésének folyamatát és módját. Használják ki a digitális kamera azon lehetőségét, hogy különösebb korlátozás nélkül kísérletezgethetnek, változtatgathatják az egyes paramétereket. Előbb-utóbb bizonyosan meg lesz az eredménye...

Fehér Péter
(feherp@axelero.hu)
(A külön nem jelölt képeket a szerző készítette.)